

Department of History

College of Liberal Arts and Sciences
309 Gregory Hall, MC-466
810 South Wright Street
Urbana, IL 61801

СТАНОВИЩЕ

От: Мария Тодорова

Gutgsell Professor, Department of History
University of Illinois at Urbana-Champaign

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност
„доцент“, по професионално направление 2.2. История и
археология (Нова история), обявен в „Държавен вестник“,
бр. 33 / 11.04.2014 г.

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 33 от 11.04.2014 г. за нуждите на Катедрата по Нова и съвременна история на Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, като единствен кандидат участва д-р Алексей Кирилов Калъонски, главен асистент в същата катедра. Спазени са предвидените законови срокове и процедурни изисквания и са приложени необходимите комплекти документи.

Имах възможността и удоволствието да се запозная обстойно с представените в конкурса материали на кандидата, които ми бяха предоставени своевременно по електронен път. Тъй като вече близо три десетилетия съм далеч от преподавателската работа на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, настоящето становище отразява предимно мнението ми за научни приноси на кандидата. Същевременно трябва да заявя,

че познавам Алексей Кальонски от първите му стъпки в областта на науката, още когато постъпи като студент в Софийския университет, а аз бях асистент в катедрата по история на Византия и балканските народи. От тогава и до днес съм била с него в непосредствен контакт и съм имала възможността да следя отблизо развитието му.

Алексей Кальонски винаги се е отличавал с огромна любознателност, оригинално мислене, търсене на нестандартни решения, нежелание да върви по утъпканите пътища и с един завиден перфекционизъм, който от една страна забави академичната му кариера, но от друга страна му позволи да направи безспорен принос в научно отношение. Когато казвам безспорен принос, имам предвид не само българската историография, но световната наука в неговата област.

Научното творчество на Алексей Кальонски най-общо може да бъде групирено в три основни рубрики: на първо място и най-важно, проблематиката и типологията на балканския номадизъм през османския период; на второ място, идентичността на балканските, най-вече мюсюлмански, общности, особено в отношенията им с комунистическия режим; на трето място, методологията на преподаване по история и особено на съставянето на учебници по история. Обособеният раздел “учебници и учебни помагала” спада към последната рубрика. Тази проблематика е застъпена в две монографии (една в съавторство) и над 30 студии и статии.

Несъмнено, в центъра на научната продукция на Алексей Кальонски стои монографията му *Юруците*, София: Просвета, 2007, 470 с. Защитена като дисертация през 2002 г., тя е

публикувана, след необходимите корекции и обработка, като книга през 2007 г. Още тук искам да подчертая, че това е много повече от една докторска дисертация.; тя достига равнището на това, което се счита днес за "голяма докторска дисертация". Това обстоятелство е важно, тъй като следва да се вземе под внимание при разграничаването на продукцията след последното повишение на Калъонски. Още на предишния етап той е надхвърлил изискванията по качество, ако не по количество.

Неслучайно Калъонски спечели конкурса за най-добра българска дисертация по османска история – Gipson Award for outstanding Bulgarian dissertation on the Ottoman Period in the Balkans, 2002-2012 (grant for publishing in English). Имах честта да председателствам комисията на конкурса, съставена от водещи специалисти от Турция, Канада, Унгария и САЩ. Тя лесно постигна консенсус по присъждане на наградата на Алексей Калъонски за неговата дисертация “Юруците на Балканите под османска власт (XV до началото на XVII век)”. Няма съмнение, че публикуването на този основен текст на английски език ще обогати неимоверно османистичната литература.

С това изследване Калъонски си поставя амбициозна и трудна задача, особено като се има предвид, че колонизацията, разпространението на исляма в Югоизточна Европа и историята на местните мюсюлмански групи са все още сред най-дискутираните и “чувствителни” аспекти на османското минало. Като се има предвид отличната традиция на българската османистична школа, но същевременно и нивото на политизация на определени теми до 1989 г., както и историографската инерция, смятам, че крайният резултат е богата, сложна и динамична картина на дълготрайни социални и културни

процеси, връзки и влияния в османските Балкани. Това включва някои по-малко изследвани или досега неизследвани теми и аспекти на историческия облик на номадските общности в региона, а също и в Мала Азия, техните взаимоотношения с империята и с нововъзникналите балкански национални държави.

Работата на Алексей Кальонски е новаторска в много отношения. Юруците, номадска група, която играе важна роля в процесите на колонизация, ислямизация и налагането на османската военна организация на Балканите, са били предмет на отделни изследвания, но никога преди не са били обект на синтетично проучване в рамките на дългосрочен период. Преразгледани са важни въпроси като променящата се имперска политика и регламентация, военните и социални структури, религията и традиционната култура, икономиката, демографията, всекидневния живот, миграцията, предмодерните номадски и други идентичности. Включени са в научно обръщение голям брой документални и наративни източници (включително непубликувани османски документи), исторически, географски, антропологически и други произведения на повече от десет езика. Не на последно място е теоретичната и методологическа зрялост на труда, както и умело приложението интердисциплинарен подход.

В редица статии, Кальонски продължава да се занимава със сравнителната проблематика на номадските групи на Балканите, като измества вниманието си от юруците към други групи като каракачаните, власите, арумъните (No.3, 4, 6, 8, 9, 10, 18, 19, 20, 25 от списъка на статиите).

Втората монография, *“Възродителният процес”. Мюсюлманските общности и комунистическият режим: политики, реакции и последици*. София: CIELA, 2008, 211 с. е със съавтор Михаил Груев. Има, обаче, ясно очертано разделение на труда, при което Кальонски е автор на втората част, занимаваща се с периода след 1970 г. и до края на 1980 г., с основен фокус върху етническите турци. Използвани са множество публикувани и непубликувани документи от регионалните архиви на Благоевград, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Кърджали. Изследването е ценно не само от гледна точка на историческата реконструкция, но също и като деконструкция на някои устойчиви исторически интерпретации и митове.

Трябва да се спомене също така и електронно публикувания сборник от статии *“Communities, Identities and Migrations in Southeast Europe”* (Sofia: Anamnesis, 2014). Това са вече публикувани материали, но всички те са актуализирани.

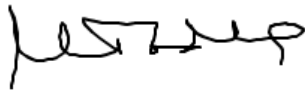
Накрая искам да добавя, че Алексей Кальонски се ползва с отлична репутация сред международната академична колегия. Той се представя особено успешно в Париж през 1995 г., когато по покана на Prof. Alexander Popović (от когото имам тази информация) е взел участие участие в неговия семинар и е изнесъл четири лекции в престижната Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHEES). От дълги години той участва в работата на Joint History Project при Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe и е един от най-ценените сътрудници. Значителен брой от неговите статии са плод на тази дейност (No. 7, 11, 12, 15, 21, 22, 23, 24).

Заклучение

От подробното ми запознаване с научната биография, публикации и преподавателска дейност на кандидата в настоящия конкурс и въз основа на гореизложените аргументи, смятам, че научният и преподавателският профил на Алексей Кальонски е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на академичната длъжност „доцент“ и убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да я присъди на д-р Алексей Кирилов Кальонски.

6 август 2014 г.

Изготвил становището:

(Мария Тодорова)